

שיח ושיג בפרשה

שלח לך
התשע"ד

תורה אחת... יהיה לכם ולגר (טו, טז)

הגרף פוטוצקי, אחד מנכבדי העיר וילנא, דבקה נפשו ביהדות, וליבו נמשך לחסות תחת כנפי השכינה. בכל שבוע, עם פרוס שבת קודש, היתה רוח התלהבות אופפת אותו, מבלי שיבין על מה ולמה. שעות על שעות היה מסתובב אנה ואנה, חסר מנוחה, ושואל וחוזר ושואל בלשון הפולנית: "צו טה סובוטה?" כלומר, שבת זו – מה טיבה?

כה גדולה היתה דבקותו בדת ישראל עד אשר קם והתגייר. השמועה על הגרף שהתגייר עשתה לה כנפים בעולם הנוצרי שממנו בא, ועוררה בקרב ראשי הכנסייה הנוצרית זעם רב. החליטו הכמרים, כי עליהם ללכוד את הגרף פוטוצקי, ואז בוא יבוא על עונשו.

ואכן, מוזימתם של ראשי הכנסייה הצליחה: הם הצליחו להגיע אל הגרף שנתגייר, לכדו אותו והשליכוהו לבית האסורים. בכל כלי העינויים שעמדו לרשותם עינו בכלא את הגרף פוטוצקי למען יחזור לדת אבותיו. אך הגרף פוטוצקי, ששמו בישראל נקרא "אברהם בן אברהם", לא נשבר תחת עול העינויים. הוא קיבל את יסוריו באהבה. וכאשר נגזר עליו דין מוות, אמר: "שש אני להקריב את חיי על קידוש ה'".

וכשהומת אברהם בן אברהם על קדוש ה' היה זה שלוש שנים מאז שהתגייר. והעידו בו צדיקי הדור, כי נשתלה בו נשמה עילאית, שירדה לעולם הזה להשלים את שחסר היה לאברהם אבינו בחייו. ומה חסר היה? נאמר "בן שלוש הכיר אברהם את בוראו". שלוש השנים שבהן חי אברהם בן אברהם כיהודי כנגד שלש שנים אלו באו.

ואמר ה"חפץ חיים" בשם אברהם בן אברהם, הלא הוא הגרף פוטוצקי, שמסר נשמתו על קדוש ה': לפני מעמד הר סיני, כשחזיר הקב"ה אחר כל אומה ולשון ושאלן אם ירצו לקבל את התורה נמצאו בכל אומה מתי מעט, יחידי סגולה, שאכן השתוקקו לקבל את התורה. אך מכיון שרוב בני האומות סרבו לקבלה, הם שהכריעו את הכף, והאומות לא קיבלו את התורה.

ומה עלה בגורלם של אותם מעטים מבין האומות, שהשתוקקו לקבל את התורה? מהם יצאו נשמות הגרים שבכל דור ודור... ולעומת זאת, נמצא בקרב עם ישראל מעוט של אנשים שסרבו לקבל את התורה. אך כאן הכריע הרוב, שחפץ בתורה ואמר "נעשה ונשמע". ומה גורל אותם שסרבו לקבל את התורה? ממעות זה יצאו בכל דור ודור מושמדים מזרע ישראל...

(מעשיהם של צדיקים)

אהבת ישראל

זחות הדעת (המשך משבוע שעבר)

ג. שנהא מקנאה

"שְׁלוֹם, אֶהְרֹן. מֵה שְׁלוֹמְךָ מִזְמַן לֹא הִתְרַאֲיוּ" אומר שמעון, "מֵה נִשְׁמַע מֵה חֲדָשׁ"

"בְּרוּךְ הַשֵּׁם, מִשֵּׁיב אֶהְרֹן, פְּתַחְתִּי חֲנוּת לְחֻמְרֵי בְּנֵי, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם, הַהֲצַלְחָה בְּלַתִּי מִשְׁעֶרְתִּי."

אֶהְרֹן מְדַבֵּר בְּחִינַת וּבְאֶהְרֹן, וְנִשְׁמַח לְסַפֵּר לִידִידוֹ שְׁמֵעוֹן עַל הַצְּלָחָתוֹ. וְשְׁמֵעוֹן - שְׁפָרְנִסְתוֹ לֹא מְאִירָה לוֹ פְּנִים, וּבִפְרֹט שֶׁגַם הוּא נִסָּה אֶת מִזְלוֹ בְּפִתִּיחַת עֵסֶק דּוֹמָה אוֹ אַחַר וּסְגָרוֹ לְאַחַר תְּקוּפָה קִצְרָה מִחֹסֶר הַכְּנָסוֹת - כֹּל מְלָה וּמְלָה שְׁשׁוּמַע מֵאֶהְרֹן - הַמְדַבֵּר עִמּוֹ כְּיָדִיד - נִצְבֵּט לְבוֹ. וּמִמְשִׁיב אֶהְרֹן: "בְּרוּךְ הַשֵּׁם, כִּבֵּר עַל הַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן נִכְנַס לִי פְדִיּוֹן בְּכֶךְ וְכָךְ...". וְשְׁמֵעוֹן מְצַטְמֵק וְרַע לוֹ. עַל כֹּל מְלָה וְעַל כֹּל מְשֻׁפֵּט שְׁמוּסִיף אֶהְרֹן, רָעָה עֵינָו בְּחֻבְרוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שְׁמִמְשֵׁ כִּבֵּר הוּא מִתְפּוֹצֵץ. מְקַצֵּר הוּא אֶת הַשִּׁיחָה - וּמְסִיבָה. פְּשׁוּט לֹא כּוֹל לְשִׁמְעַ יוֹתֵר, וְהִרְהוּרֵי צְרוּת עֵין מִתְרוֹצְצִים בְּקִרְבּוֹ עַד כִּי תִדַּד שְׁנָתוֹ מֵעֵינָיו.

לְאַחַר כִּמֵּה חֲדָשִׁים שׁוֹב פּוֹגֵשׁ שְׁמֵעוֹן בְּאֶהְרֹן. "מֵה נִשְׁמַע, אֶהְרֹן" שׁוֹאֵל שְׁמֵעוֹן, "מֵה חֲדָשׁ" "אוֹי, אֵל תִּשְׁאַל, שְׁמֵעוֹן. בְּחֲדָשִׁים הָאֲחֻרָוִים הָיוּ לִי הַפְּסָדִים, נִכְנַסְתִּי לְחֻבּוֹת וְאֶבְדַּתִּי אֶת כֹּל עִמְלִי...". עִכְשָׁו נוֹשֵׁם שְׁמֵעוֹן לְרִנְחָה, אֲלֵא שְׁנִזְהָר הוּא שְׁנִשְׁמִיתוֹ תְּהֵא פְּנִימִית וּמֵאֶפְקֵת כְּדִי שְׁלֹא יִרְגִישׁ בָּהּ אֶהְרֹן. בְּתוֹכּוֹ - שְׁמַחָה לְאִיד לְאִין קָץ, וּבִפְרָצוֹפוֹ מִבִּיעַ הוּא דְאָגָה וְצֵעַר מִפְּאֵת ה"דְרָךְ אֶרֶץ" הַגְּדוּלָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ.

הָבָה וְנִשְׁאַל אֶת שְׁמֵעוֹן שְׁתֵּי שְׁאֵלוֹת:

א. מֵה הַפְּסָדֵךְ בְּזָה שְׁהָיוּ לְחִבְרַךְ אֶהְרֹן רְנוּחִים וְפִים בְּתַחֲלַת עֵסֶקוֹ שְׁכַל כֶּךְ הַצְּטַעְרָת וְהַצְּטַמְקָת!

ב. מֵה הַרְנוּחַת בְּזָה שְׁשִׁמְעָת שְׁהָיוּ לְחִבְרַךְ אֶהְרֹן הַפְּסָדִים בְּעֵסֶקוֹ שְׁכַל כֶּךְ שְׁמַחָת וְרַחֲב לִבְךָ!

הַתּוֹכֵל לְסַלֵּחַ לְעַצְמֵךְ עַל רַע לִבְבְּךָ הַתִּשְׁאָא פְּיָנֵךְ לְבוֹרְאֵךְ הַקּוֹרֵא יוֹדַע מַחְשְׁבוֹתֶיךָ הֵלֵא אֶפְלוֹ אִם אֵינְזָשְׁהוּ אָדָם הָיָה יוֹדַע מַחְשְׁבוֹתֶיךָ, הָיִית בּוֹשׁ וְנִכְלָם. הַיָּא, אִם כֵּן, מִצְפּוֹנֵךְ לֹא יִסְרָךְ

אִיפֹה הָאֲמוּנָה שְׁאִין אָדָם נוֹגַע בְּמוֹכֵךְ לְחִבְרָו אֶפְלוֹ כִּמְלֵא נִימָה אִיפֹה הָאֲמוּנָה שְׁמִזְנוּתֵיךָ שֶׁל אָדָם נִקְצָבִים לוֹ מֵרֵאשׁ הַשְּׁנָה עַד רֵאשׁ הַשְּׁנָה

וְכִי חִבְרַךְ הוּא זֶה שְׁגָרָם לְעַצְמוֹ לְהַצְלִיחַ שְׁתַּעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ לְהַתְּחַרְוֹת עִמּוֹ, הֵלֵא הַקְּבִי"ה הַצְּלִיחוּ. וְאִם כֵּן, אַחַר שְׁנַדְאֵי מֵאֲמִין אֶתְּהָ בִּיסוּד זֶה, חֲשַׁב: נִגְדַּ מִי אֶתְּהָ יוֹצֵא ?

פְּשׁוּט, נִגְדַּ הַנְּהַגְתּוֹ שֶׁל בּוֹרֵא עוֹלָם הַמְּנַהִיג עוֹלָמוֹ בְּחֻכְמָתוֹ, וְאֶתְּהָ מְשִׁיג עַל הַנְּהַגְתּוֹ וְסוֹבֵר לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם אַחֲרָת. חֲדַל לְךָ מִדְרָךְ זֶה. שְׂאָ עֵינֶיךָ לְמָרוֹם, לְאֵב שֶׁל כְּלָנוּ, שְׁכַלְנוּ אֶהוֹבִים וְשׁוֹיִם בְּעֵינָיו. וְחֻכְם הַחֻכְמִים - בּוֹרְאָנוּ - הוּא יוֹדַע הַסְּבוֹת לְהַנְהִיגְתּוֹ, וּמִי אֲנוּ שְׁנַהַרְהַר אַחֲרָיו, וּבִפְרֹט בְּעֶרְכֵּים הַנְּפִסָּדִים שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה הָאֶפְסִיִּים, שְׁאִין נוֹתֵינִים לְבַעֲלֵיהֶם שׁוֹיִם מַעֲלָה וְעֶרְךָ אֲמִתִּי, וְעוֹד שְׁבַעְבוֹרֵם צְרִיךְ אֶתְּהָ לְהַשְׁפִּיל אֶת קוֹמַת נַפְשְׁךָ וְאַצְלִילוּתָהּ הַיְקָרָה וְלְהַשְׁחִיתָהּ בְּמִדּוֹת הַקְּנָאָה וְהַשְּׁנָאָה.

(ר' יעקב ישראל לוגאסי)

אמונה

יב. על-ידי אמונה נתברך. (ספר המידות)

לשמחו שבעת ימים (המשך)

כמבואר בפרקי דרבי אליעזר הנ"ל, וכן בקודש חזיתי בשו"ת ציץ אליעזר (חלק יח סימן סח) שיצא העירי'ה על דברי הרב ישכיל עבדי (ח"ח אורח חיים סימן כ) שכתב שכל זמן שהחתן לא בעל בעילת מצוה, מצוה לשמחו, אבל לאחר שבעל אין מצוה. והביא כנגדו רמב"ן מפורש, דסבירא ליה דאיכא מצוה לשמחם כל שבעה [והובאו דבריו בטור ובבית יוסף (יו"ד סימן שס)]. וכן כתב המקנה (קדושין סימן סה סעיף א). ע"ש. וכן כתב בספר בית חתנים (פרק כד עמוד תקג).

אדם שמתחתן שנית עם גרושתו, וכן גרוש או אלמן שנושא גרושה או אלמנה, החיוב לשמחם הוא רק ביום הראשון של החתונה בלבד. - בית חתנים (חלק ב עמוד תקה) בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א, וטעם הדבר משום שהולכים אחר ימי הברכות, והיות שהמחזיר גרושתו וגרוש הנושה גרושה יש להם רק יום אחד לברכה, לכן מצוה לשמחו רק יום אחד. ע"כ. ועיין בשו"ת אלקבץ (ח"ב עמוד רמז), שגרוש שנשא בעולה שמעולם לא התחתנה, דינו כגרוש הנושא גרושה. ע"ש. וראה בשו"ת דברי יציב (אבן העזר סימן פב). {הרב אברהם ישראל}

משהו לנשמה

והיה לכם לציצית... ולא תתורו אחרי לבבכם

על פני היהודי, שנכנס אל חדרו של האדמו"ר רבי יהושע'לה מבלז, ניכר עצב עמוק. וכשפצה האישה את פיו וסח את אשר מעיק על ליבו התבררה הסיבה ליגונו.

"בני יחידי, אשר אהבתי: סיפר האישה בקול רוטט מבכי, "התחבר לאנשים ריקים ופוחזים והושפע מדרכיהם הנלוזות. הוא יצא לתרבות רעה, והתדרדר מדחי אל דחי. ועתה..." אנה שוברת לבבות בקעה מפיו של האישה, "עתה מתכון הוא לשאת אשה נוכריה! כה כעסתי כששמעתי זאת", האישה הרים את קולו "עד אשר גרשתי אותו מעל פניי והוצאתי אותו מביתי. אך לאחר מעשה חשבתי לעצמי: האם מן הראוי היה לעשות זאת, או שמא היה עלי לנקוט דרך אחרת!" "אכן", נענה הצדיק, "לא היה זה נכון להרחיקו מהבית. שנה את התנהגותך כלפיו, ומעתה התחל לקרב את הבן אליך. השב אותו הביתה, והשתדל להביא אותו הנה אליי..."

שב האישה אל עירו ופנה לחפש את בנו. כשמצא את הבן, לא האמין האב למראה עיניו: אותו בן כשעזב את ביתו גאה והדור היה, עתה מסכן ואומלל בגדיו הקרועים השתלשלו ברשלנות מעל גופו ומקום מגורים כלל לא היה לו! עשה אפוא האב כדברי הרבי ופנה אל הבן: "בוא הביתה", אמר. הבן הסכים, ובבואו הביתה זכה ליחס נפלא: אביו האכילו והשקוה במיטב המאכלים והמשקאות ואף רכש בעבורו בגדים חדשים ונאים. כל אותה עת לא שוחח האב עם בנו מאומה על אודות נשואיו לאותה נכריה. והבן התענג על שהותו בבית אביו והתאווש מהעוני והמחסור שהיו מנת חלקו בעת האחרונה. באחד הימים פנה האב אל הבן: "אני מתכוון לנסוע לבלז, התחפוץ להצטרף אליי?"

הבן, שהכיר טובה לאביו על כל מה שעשה בעבורו, החליט לגרום לו קורת רוח והצטרף לנסיעה. במהלך הנסיעה שוחחו השנים על נושאים רבים, ובין היתר דיברו על אודות נשואיו של הבן. בזה הרגע לבשו פני הבן ארשת נחישות והוא אמר חד משמעית: "בעניין זה לא אשנה את דעתי, ואיש בעולם לא יצליח להשפיע עליי לשנות את דעתי, גם הרבי שלך לא יצליח בכך!" "ומה בדבר בני משפחתה של אותה נוכריה?" שאל האב את בנו, "כיצד לא תחשש מהם, שמא רוצחים ושודדים הם?" "הו אבא!" השיב הבן בביטול, "מדוע תחשוב כך? אנשים הגונים הם!" בהגיעם לבלז נכנסו שניהם אצל הרבי. והרבי, פתח בשיחה מלבבת עם אותו בן, עד שחש כי הבן רוחש לו אמון רב. אז הגיש לו הרבי "טלית קטן" מצויצת, לבנה כשלג. "לבש אותה מתחת לבגד", אמר הרבי לבן "אמור אתה להמצא בקרב הנכרים, וזהו מקום סכנה, והטלית הזו תהא לך לשמירה".

הבן שרחש אמון לרבי ושמח כי הרבי כלל אינו מנסה להשפיע עליו לבל ינשא לנכריה הסכים ללבוש את הטלית. זמן קצר לאחר ששבו האב ובנו מנסיעתם לבלז, הגיע מועד נשואיו של הבן. ואותם נשואין אמורים היו להערך בהילולה וחינגא כדרכם של הנכרים.

על פי עצת הרבי מבלז, השתתף בטקס גם האב היהודי. הוא ישב מן הצד, ליד שולחן קטן שהוכן במיוחד בעבורו, ועקב בעיניו אחר הנכרים המתהללים. בראש השולחן ישב בנו ה"חתן" והשתכר והתהולל כחבריו הגויים. כטוב ליבו ביין חש הבן ה"חתן" בחוסר רב והסיר את בגדו העליון. למרות זאת יקד היין בקרבו והציף אותו בחוסר. ניסה אפוא להשתחרר מעוד מלבוש ומעוד מלבוש עד אשר נגלה לעיני כל קהל הנוכחים בגד מוזר: "טלית קטן" בצבע לבן!

"הביטו קרא אחד הנוכחים בתדהמה, "הן זהו בגד של יהודים! החתן לובש בגד של יהודים!" "החתן הוא יהודי!" ובחמת זעם התנפלו עליו. "מדוע אמרת שאתה גוי? כיצד העזת הרעימו בקולותיהם והפליאו בו מכותיהם. מכות קשות ומכאיבות ספג ה"חתן" ולבסוף גורש מהחתונה ונאלץ לנוס על נפשו כל עוד רוחו בו. או אז נזכר בדבר אביו על אודות משפחתה של הכלה הוא נוכח כי אכן בני משפחתה אינם אלא חבורת גזענים אלימים. החבילה נתפרדה אפוא, והבן נעשה לבעל תשובה וחזר לצור מחצבתו. (מעשיהם של צדיקים).